

door Norbert HOSTYN

1913

Op 20 februari 1913 organiseert Jan DE CLERCK een benefiet-avond in de zaal "Asseloos" ten voordele van de weduwe van ene loods VERBURGH die op zee was omgekomen, en van haar acht kinderen. Vele musici uit zijn vriendenkring verleenden hun medewerking aan dit door DE CLERCK op touw gezette "kunstfeest" : de zangeressen HULPIAU en MORMONT, de pianisten Théo MOREAUX en E. BORREY, de cellist Maurice DUFRASNE, de violist Gilbert MOREAUX en de declamator Jean FRAEYS.

In 1913 stuurde Jan DE CLERCK enige schilderijen naar een salon van de "Circle Artistique" te Tournai : een "Hoekje te Nieuwpoort", een "Oostendse wasvrouw" en twee aquarellen "Marine en "Piazzetta San Marco na een regenbui". Zijn Oostendse kunstvrienden Madeleine DE PAPE en Léonard DE SELLIERS waren ook in dat salon vertegenwoordigd (1).

In "La Fédération Artistique", een gezagvol kunsttijdschrift uit die jaren, verscheen in dat verband volgende kritiek :

"J. De Clerck, un fidèle habitué du pointillisme, ne comprend jamais mieux son sujet que quand le soleil l'inonde de tous ses rayons. On remarque le "Coin de Nieuport" et "Laveuse". (2)

1914

Deelname aan het Salon te Spa met drie schilderijen : "Anna - Oostende", "Gedwongen rust - werf te Oostende" en "Venezia - Piazza San Marco bij grijs weer" (3). Tijdens de oorlog geraakten deze werken zoek te Spa.

Aan dit salon deden ook Oscar DE CLERCK, Léonard DE SELLIERS en Oscar HALLE mee.

De zomertentoonstelling van de "Cercle Artistique" in de Koninklijke Gaanderijen was de laatste manifestatie in zijn soort te Oostende. De opening was op 4 juli 1914. Als ere-exposanten hadden men Jacob SMITS, Auguste OLEFFE en Franz CHARLET gevraagd hun doeken naar dat salon te sturen. Ze schitterden er onverwacht-korte tijd naast werken van Félix BEULENS, Emile BULCKE, Madeleine DE PAPE, Jef DE BROCK, Oscar CORNU, Eugène-Achille GERBOSCH, Léonard DE SELLIERS, DEMEUNYNCK en Oscar DE CLERCK. Jan DE CLERCK's kunst was er uitgebreid vertegenwoordigd.

De criticus van "Le Carillon" oordeelde niet onverdeeld gunstig over wat hij er te zien kreeg van Jan DE CLERCK :

"M. Jan De Clerck a envoyé plusieurs pastels. Son "Man van Smarten" est, malgré sa légende flamande assez incompréhensible. J'aime peu ses soirs : "Soir Antique" et "Le Soir tombe" de même que son "Chantier à Venise" éblouissant et appliqué. "Ce que je sens quand je ne vois pas" qui, paraît-il, représente "la passe de la main sur le visage" et sa "Première Neige" qui embue d'une glaciis rose tout le paysage. Mais nous pardonnons volontiers à M. De Clerck de voir rose la neige, puisque nous lui devons "Au Repos" et surtout la "Rade Silencieuse". Je sais bien, on pourrait discuter sa manière impressionniste, arguer que les barques sont assez factices, les flots un peu irréels et trop éclaboussés de

soleil. Mais le dessin est d'une maître. Et quelle couleur ! Quel sentiment ! En dépit des critiques, "Au Repos" et "La Rade" resteront et ne dépareraient ni une collection célèbre, ni un musée" (4).

Voor het eerst ontmoeten we hier de "Handwreef" in eigentijdse literatuur. Y. RENAUD bespreekt ze kort. Is het tē gedurfd te veronderstellen dat "De Handwreef" pas van kort voor 1914 dateert ?

1914 moest overigens voor Jan DE CLERCK een beslissend jaar worden : hij had een ambt als tekenleraar aanvaard ergens in Servië. Hij was omzeggens vertrekkenklaar toen de oorlog uitgerekend daar ontbrandde. Na de gebeurtenissen te Serajevo verklaarde Oostenrijk-Hongarije op 28 juli de oorlog aan Servië... De helse sneeuwbal ging aan 't rollen.

Ook voor Jan DE CLERCK was het zéker niet het ogenblik om zich op reis te begeven. Zijn toekomstplannen vielen in duigen.

Toen de Duitse troepen België binnen vielen en ook Oostende rechtstreeks bedreigd werd, vluchtte de familie DE CLERCK, net als talloze anderen uit hun stad weg. Per garnaalboot ging de vaart naar Engeland. De directeur van het Gaity-Théâtre, een vroegere werkgever van Georges DE CLERCK, hielp er hen aan een woning : "Beechcroft", Idmiston Road, Worcester Parc, Surrey. In die dagen verbleven Jan's broers Georges en Oscar in Amerika. Oscar werkte er aan opdrachten voor tentoonstellingen te New-York, Philadelphia, Boston en Rio de Janeiro.

In Engeland zou Jan DE CLERCK opgenomen worden in de hulpdiensten van het Belgisch leger. Eerst zou hij in een munitiefabriek tewerkgesteld zijn geweest, en later in een valschermatelier. Volgens niet meer te controleren getuigenissen hield hij zich ook bezig met projecten voor scheepscamouflages.

Anno 1914 zou hij in Engeland ook Constant PERMEKE geholpen hebben. Deze had een kwetsuur opgelopen tijdens het beleg van Antwerpen, en was erg gewond naar Engeland overgebracht. Constant PERMEKE zou zijn zoon John (°1914) naar Jan DE CLERCK genoemd hebben.

The Museum,

Folkestone =

Exhibition of Modern

Belgian Pictures . . .

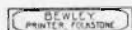
under the auspices of

The Belgian Ministry of Fine Arts.

1916.

8

		£	s.
75 PAYSAGE, ARDENNES	L. Frederic	20	0
76 PAYSAGE, LA RIVIÈRE	L. Frederic	20	0
77 PAYSAGE, SOUS-BOIS...	L. Frederic	20	0
78 OLD STEPS ...	L. Reckelbus	15	0
79 ENFANT DANS LES GRISAILLES	L. Frederic	36	0
80 TEMPS GRIS ...	C. Houben	10	0
81 PAYSAGE, ARDENNES	L. Frederic	20	0
82 PAYSAGE, ARDENNES	L. Frederic	20	0
83 ST. PAUL'S ...	J. Celos	10	0
84 YPRES, 1915 ...	M. Van der Loo	21	0
85 BARQUE DE PÊCHE, OSTENDE	J. De Clerck	40	0
86 LA ROUTE EN HIVER	J. De Clerck	40	0
87 PAYSAGE EN FLANDRE	O. Rotsaert	8	0
88 VIELLES MAISONS À PERTH	P. Delcour	15	0
89 LE PETIT MARCHÉ ...	J. Celos	4	0
90 L'ESCAUT, ANVERS ...	P. Thelen	12	12
91 BARQUE DE ST. VALERY (effet de soleil)	O. Leschevin	12	0
92 INTÉRIEUR ...	P. Delcour	18	0
93 VIEUX QUAI À LIÈRE	M. Van der Loo		
94 LES PONTS DE LONDRES	P. Paulus	3	0
95 NOCTURNE ...	A. Marcette	15	0
96 CHRYSANTHÈME	G. Ceunis	6	0

RYMAN & Co. Ltd.

CATALOGUE

Exhibition
of
Belgian
Art

23, HIGH STREET - - OXFORD

ON-STAIR CASE.

TITLE.	ARTIST.
1.—Effet de neige	P. Cauchie
2.—Automne à Fern Hill Park	"
3.—Bracuhill	D. Vermeulen
4.—L'Eglise d'Oost Dunkerque (Nieuport)	"
5.—Jour de marché (Nieuport)	M. Seghers
6.—La Lettre	Van Roy
7.—Le Chenal de Nieuport	M. Seghers
8.—Village de La Panne	V. Uytterschaut
9.—Eglise d'Oost Dunkerque	"
10.—Automne, Rouge Cloitre	"
11.—Vieille Ruelle à Furnes	"
12.—The Sundial	Mme. J. Didier-Allard
13.—Jour d'Hiver	"
14.—Sous Bois	"
15.—Le Maison	"
16.—Evening at Old Malden Smith	Jan de Clerck
17.—First Spring Day	Mme. J. Didier-Allard
18.—Walter Scott's Bridge	"
19.—La Rade Silenciense	Jan de Clerck
20.—Antwerp	P. Thelen
21.—Vers le Moulin	P. Thelen
22.—Chaumière dans les Dunes	C. Jacquet
23.—Journée d'Eté	P. Thelen
24.—Repos Forcé	Jan de Clerck
25. { Ruelle des Ardennes	E. Tytgat
{ Fin de Vacances	"
{ Bourgeois belges en promenade	"
26.—Portrait d'Homme (Sanguine)	Verbrugge
27.—Portrait de Vieille Femme (Sanguine)	"
28.—Old Man	"
29.—Ostende	F. Verhaegen
30.—Marée d'équinoxe	A. Marcette
31.—L'Ecluse Maidenhead	"
32.—En Hollande	"
33.—La Laitière	"
34.—Environs de Nieuport	"
35.—Zélande	E. de la Montagne

Tijdens de Eerste Wereldoorlog verbleven er wel meer Belgische kunstenaars in Engeland : Emile CLAUS, Isidoor OPSOMER, Léon DESMET, Jules DEBRUYCKER, Albert BAERTSOEN, Léonard DE SELLERS, Edgard TYTGAT, Robert BOUDRY, Constant PERMEKE...

Via zijn goede vriend Eugène-Achille GERBOSCH kwam Jan DE CLERCK te Londen in contact met Paul LAMBOTTE, Directeur der Schone Kunsten bij het Belgisch Ministerie voor Wetenschappen en Schone Kunsten. Paul LAMBOTTE was de bezieler van een aantal initiatieven ter promotie van de Belgische kunstenaars in ballingschap, ondermeer een tentoonstelling te Folkestone, anno 1916, en één te Oxford by RYMAN & C° Ltd.

- (1) Cercle Artisque de Tournai. 29me exposition 1913, Tournai, 1913, p. 41, nr. 67-68; p. 57, nr. 297-298.
- (2) L.J., Au Cercle Artistique de Tournai, in La Fédération Artistique, 12 october 1913, p. 3; hernomen in Le Carillon van 16 october 1913.
- (3) Ville de Spa. Exposition des Beaux-Arts. 53me Salon 1914, Spa, 1914, nrs. 56-58.
- (4) Y. RENAUD, L'Exposition des Beaux-Arts (suite), in Le Carillon, 23 juli 1914.

(vervolgt)